

ע"פ 8640/18 - מאמון אדעיס נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייט

ע"פ 8640/18

לפני:

כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט ד' מינץ
כבוד השופט א' שטיין

המערער:

מאמון אדעיס

נגד

המשיבה:

מדינת ישראל

ערעור על פסק הדין של בית המשפט המחוזי
בירושלים מיום 8.11.2018 בת"פ 30250-04-16
שניתן על ידי כבוד השופטת ח' מ' לומפ

תאריך הישיבה:

י"א באדר ב' התשע"ט (18.3.2019)

בשם המערער:

עו"ד נסאר מסיס

בשם המשיבה:

עו"ד טל אדיר כהן

בשם שירות המבחן:

גב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט נ' סולברג:

1. ערעור על גזר הדין של בית המשפט המחוזי בירושלים מיום 8.11.2018 בת"פ 30250-04-16 (השופט ח' מ'לומפ), בגדרו נגזר על המערער עונש של 24 חודשי מאסר בפועל; 12 חודשי מאסר על-תנאי; וקנס כספי בסך של 10,000 ₪.

רקע ועיקרי כתב האישום המתוקן

2. על-פי כתב האישום המתוקן, הכולל שני אישומים, במהלך שנת 2015 היה המערער (להלן: אדעיס) שותף לפעילות הונאה, שמטרתה קבלת תוצרת חקלאית במרמה מבלי לשלם עבורה, למכור אותה, ולהסתיר את מקורה. תכנית הפעולה נרקמה על-ידי שלושה שותפים: ניר בנימין, צביקה בנימין ושמעון טובול (להלן: 'ניר', 'צביקה' ו'שמעון'), שעניינם נדון בנפרד מעניינו של אדעיס.

3. בבעלות אחיו של אדעיס חברה בשם 'יסור ניקיון ושמירה בע"מ' (להלן: 'יסור'), אותה ניהל אדעיס בפועל, ובמועדים הרלבנטיים לכתב האישום היתה מוכרזת חדלת פרעון. על-פי התכנית, אדעיס אמור היה לספק כסות חשבונאית לפעילות פיקטיבית של סחר בתוצרת חקלאית, באמצעות חברת 'יסור'.

4. ניר, צביקה ושמעון רכשו סחורה חקלאית בסכום של 4,700,146 ₪, באמצעות חברה בשם 'רוי רום קווי חלוקה'. עבור סחורה בסך של 2,967,774 ₪ שילמו בשיקים דחויים על שם 'רוי רום קווי חלוקה', ועבור סחורה בסך של כ-1,500,000 ₪ לא שילמו כלל. הסחורה נמכרה לחברה נוספת, 'רוי רום שיווק', לצורך הפצתה, אולם חלק מהסחורה נרשם, באופן כוזב, כסחורה שהועברה בתיווך חברת 'יסור'. רישום כוזב זה נועד ליצור מצג שווא, לפיו 'יסור' חייבת כספים ל'רוי רום קווי חלוקה', וכך להכשיר טענה עתידית, לפיה ניר, צביקה ושמעון לא יכולים לעמוד בהתחייבויותיהם כלפי החקלאים, בשל קריסה כלכלית של 'יסור'. כדי לבסס את מצג השווא, העביר אדעיס לניר שיקים ללא כיסוי של 'יסור', בסך של 2,000,000 ₪. כמו כן, סייע אדעיס לניר, צביקה ושמעון, בהמרת שיקים שנתקבלו מ'רוי רום שיווק', לכסף מזומן. בתמורה למעשיו, הובטח לאדעיס תשלום בסך של 50,000 ₪; בפועל, קיבל לטענתו סך של 20,000 ₪.

5. ביום 22.3.2018 הורשע אדעיס על-פי הודאתו בעבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 415 לחוק העונשין, התשל"ז-1977; ובמספר עבירות של הלבנת הון לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000.

עיקרי גזר הדין של בית המשפט המחוזי

6. בית המשפט המחוזי סקר תחילה את עיקרי כתב האישום המתוקן, והעבירות שבהן הורשע אדעיס. לאחר מכן פנה בית המשפט לבחון את תסקיר שירות המבחן שהונח לפניו. על-פי התסקיר, אדעיס טען כי פעל ללא כוונה פלילית ולא ידע על מעשה המרמה. אשר להערכת הסיכון ציין שירות המבחן, מצד אחד, כי אדעיס פועל מזה שנים באופן הישרדותי וללא בחינה מעמיקה של השלכות מעשיו, כדי לענות על צרכים דחופים של משפחתו, דבר העלול לגרום להישנות התנהגות עבריינית. מצד שני, שירות המבחן התרשם כי לאדעיס מערכת ערכים נורמטיבית, וכי הוא חושש

מהשלכות ההליך המשפטי על משפחתו, שתלויה בו מבחינה כלכלית, באופן המצמצם את הסיכון מביצוע עבירות נוספות. שירות המבחן לא המליץ על שיקום או הליך טיפולי עקב העדר בשלות של אדעים להתבונן בדפוסיו הבעייתיים, ונוכח מצבו הכלכלי והיותו המפרנס היחיד במשפחתו. לצד זאת, המליץ שירות המבחן לשקול עונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות, חלף מאסר בפועל.

7. לאחר שנדרש לטענות הצדדים לעניין העונש, וניתח את מסכת האירועים ונסיבותיהם, פנה בית המשפט לקביעת מתחם העונש ההולם. בראשית דבריו קבע בית המשפט, כי יש לקבוע מתחם אחד לשני האישומים, מפני שמדובר במסכת אירועים אחת, והמעשים שבגינם הורשע אדעים שלובים זה בזה. לאחר מכן עמד בית המשפט על הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה מן המעשים: חופש ההחלטה והפעולה של המרומים ופגיעה בקניינם. בית המשפט ציין, כי העבירות גרמו נזק כספי למספר רב של חקלאים, אוכלוסיה שפרנסתה מאופיינת באי-יציבות. לצד זאת קבע בית המשפט, כי אדעים איננו העברין העיקרי בתיק, וכי חומרת מעשיו פחותה מחומרת מעשי שותפיו, שיזמו והגו את תכנית הפעולה. נוכח האמור נקבע, כי מתחם העונש ההולם בעניינו של אדעים עומד על 2-5 שנות מאסר בפועל.

8. בית המשפט המחוזי דחה את המלצת שירות המבחן להטלת עונש מאסר שירוצה בדרך של עבודות שירות, וקבע כי בנסיבות העניין אין מקום לסטות ממתחם העונש ההולם מטעמי שיקום. אשר לעונש המתאים בגדרי המתחם, ציין בית המשפט את העובדה שאדעים לקח אחריות על מעשיו; הודה בעובדות כתב האישום; שיתף פעולה עם הרשויות, ובכך חסך זמן שיפוטי יקר. כמו כן ציין בית המשפט, כי יש לזקוף לזכות אדעים את הצער שהביע על המעשה, את נסיבות חייו הקשות ואת היותו מפרנס יחיד למשפחתו. מאידך גיסא, הדגיש בית המשפט כי בעבירות דן יש ליתן דגש על הרתעת הרבים. עוד צוין, כי אף שלאדעים עבר פלילי, אין ליתן לכך משקל משמעותי, נוכח העובדה שמאז ההרשעה הקודמת הרלבנטית, שעניינה עבירות מס, חלפו כ-18 שנים. סיכומו של עניין, כאמור, בית המשפט השית על אדעים עונש של 24 חודשי מאסר בפועל; 12 חודשי מאסר על-תנאי; וקנס כספי בסך של 10,000 ₪.

מכאן הערעור שלפנינו.

עיקרי טענות הצדדים בערעור

9. אדעים טוען נגד חומרת העונש. לדבריו, הן מתחם העונש ההולם שנקבע, הן העונש שנגזר, מחמירים יתר על המידה. לטענתו, לא ניתן דגש מספק לכך שחלקו בפרשה היה שולי ביחס לשותפיו. עוד נטען, כי לא ניתן משקל לשיתוף הפעולה של אדעים עם רשויות החקירה, ולכך שהמשיבה הבטיחה לאדעים שאם ישתף פעולה – תבקש ענישה מקלה. יתר על כן נטען, כי בית המשפט התעלם, שלא בצדק, מנסיבותיו האישיות של אדעים, ומהמלצת שירות המבחן להימנע מהטלת מאסר בפועל.

10. על-פי תסקיר משלים מטעם שירות המבחן שהונח לפנינו, אדעים מקבל את גזר-דינו, אך מתקשה להשלים עם עונש המאסר מבחינה רגשית, בשל דאגה לפרנסת משפחתו ולצרכים הרפואיים של אמו ושל אשתו הראשונה. עוד צוין בתסקיר, כי אדעים עומד על כך שביצע את העבירות בהעדר כוונה פלילית, מבלי שהיה מודע למשמעות מעשיו. לצד זאת צוין, כי ההליך המשפטי העצים את תחושת הצער של אדעים על מעורבותו במעשי המרמה, ואת תחושת האחריות

על מעשיו.

11. בדיון שנערך לפנינו אתמול, 18.3.2019, חזר בא-כוחו של אדעים על טיעונו והדגיש, כי לשיטתו, בגזר הדין שקבע בית המשפט המחוזי לא ניתן משקל מספיק לכך שאדעים שיתף פעולה בחקירתו, נוכח ההבטחה שניתנה לו מאת רשויות החקירה, כי יבקשו ענישה מקלה לגביו. עוד נטען, כי מתקיימות נסיבות יחודיות המצדיקות התערבות בגזר הדין. ב"כ המדינה טענה מנגד, כי הטענה שניתנה לאדעים הבטחה היא שגויה, וכל שנאמר לו הוא שיישפט על-פי חלקו במעשים. עוד טענה, כי העונש שנגזר על אדעים הוא מידתי ביחס לעונשים שנגזרו על העבריינים העיקריים בפרשה.

דיון והכרעה

12. לאחר שעיינו בגזר הדין שניתן בבית המשפט המחוזי; בחנו את נימוקי הערעור ואת התסקיר המשלים שהונח לפנינו; ושמענו את טענות ב"כ הצדדים בדיון לפנינו – באנו לכלל מסקנה, כי דין הערעור להידחות. לא בנקל תתערב ערכאת הערעור בגזר דין שנקבע על-ידי הערכאה הדיונית (ע"פ 3091/08 טריגר נ' מדינת ישראל, פסקה 11 (29.1.2009)). בית המשפט המחוזי התחשב בגזר הדין, בכל השיקולים שצוינו בערעור, ובמצב זה לא מתעוררות נסיבות יחודיות המצדיקות את התערבותו.

13. מתחם העונש ההולם, והעונש שנקבע בגדרו, משקפים איזון ראוי בין השיקולים הרלבנטיים לעניינו של אדעים. אדעים לקח חלק בפעילות מרמה מתוכננת, במהלכה מעלו המעורבים באמונם של מספר חקלאים, וגרמו לפגיעה בפרנסתם. אמת נכון הדבר, אדעים לא הגה את תכנית הפעולה ולא יזם את המעשה, אולם חלקו בפרשה מהותי. תפקודו של אדעים, באמצעות חברת 'יסור', כגורם מתווך, משווה אופי של תחכום למעשה ההונאה, ובלעדיו – ההונאה לא הייתה מושלמת. בית המשפט המחוזי התייחס לכך שאדעים איננו העבריין העיקרי בפרשה, ונתן לכך ביטוי כשקבע עונש קל מזה שנגזר על יתר המעורבים.

14. נסיבותיו האישיות של אדעים ומשפחתו מצערות, ראוי להתחשב בהן. כך עשה בית המשפט המחוזי, אשר שקל את הדברים, והשית על אדעים עונש ברף התחתון של מתחם העונש ההולם.

15. אשר על כן, החלטנו לדחות את הערעור. גזר הדין יעמוד בעינו.

ניתן היום, י"ב באדר ב' התשע"ט (19.3.2019).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט